

A rendészettudomány határtudományai

HAUTZINGER Zoltán¹

„[A] rendészet a gordiusi csomó, a homályos hely az államtudományi munkákban [...]”
(Karl Heinrich Rau, 1853)

E tanulmány abból a hipotézisből indul ki, hogy a rendészettudományra napjainkban egy összetett fogalom alkotható, amely nem egy létező, az állam- és jogtudományok keretei közé szorítja a rendészettudományt, hanem önálló diszciplínaként határozza meg azt. A rendészettudomány emellett manapság inkább olyan alkalmazott tudománynak tekinthető, amelyhez számos tudomány kutatási módszerei és eredményei társulnak. Ebben az írásban ezek tekinthetők a rendészettudomány határtudományainak.

Kulcsszavak: rendészet, rendészettudomány, államtudomány, jogtudomány

Bevezetés helyett a rendészettudomány aktuális megítéléséről

A rendészettudomány művelésében jelentős mérföldkönek tekinthető, hogy 2019-ben megjelent a *Rendészettudományi Szaklexikon*.² E kötet saját mibenlétét úgy definiálja, mint a rendészettudományra és a kapcsolódó határtudományokra vonatkozó, leginkább alkalmazott és keresett szócikkek betűrendes gyűjteményét, amelynek tartalma kiterjed a rendészettudomány legfontosabb szócikkeire, azon belül címszavakra, illetve a kapcsolódó kutatókra és tudósokra.³

A szaklexikon tudományos jelentősége megismerhető annak köszöntő, előszó és bevezető részéből is. Koltay András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora köszöntőjében azt írja, a mű jól példázza, hogy napjainkra a rendészettudomány elméleti és gyakorlati művelői a magyar tudományos élet aktív résztvevőivé váltak, és rendelkeznek mindazzal a szellemi tudással, amely egy önálló szakterület tudományos művelésére teszi képessé őket. Korinek László, a Magyar Rendészettudományi Társaság elnöke a szaklexikon előszavában úgy tartja, hogy ez az alkotás egyszerre leltár, szilárdnak szánt fundamentum, de tükörkép, egyfajta állásfoglalás is, hogy jelenkori kutatók

¹ HAUTZINGER Zoltán, dr. habil, rendőr ezredes, tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Bevándorlási Tanszék.
Zoltán HAUTZINGER, PhD, police colonel, Associate Professor and Head of Department, University of Public Service, Faculty of Law Enforcement, Department of Immigration,
<https://orcid.org/0000-0002-1685-6036>, hautzinger.zoltan@uni-nke.hu.

² Boda József (főszerk.): *Rendészettudományi Szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.

³ Boda i. m. (2. lj.) 480–481.

mit tartottak fontosnak, milyen kérdésekre, milyen válaszokra futotta képességeikből. Boda József, a szaklexikon főszerkesztője pedig a kötet bevezetőjében arra tér ki, hogy a lexikon megjelenésének fontossága a szaknyelv, a speciális fogalmak és kifejezések tisztázásában mutatható ki, hiszen jelenleg a rendészettudománnyal összefüggésben különböző állásfoglalások, álláspontok és vélemények ütköznek.

A rendészettudomány mibenlétével kapcsolatos különböző nézetek ütközései a magyar szakirodalomban már a 19. századtól tetten érhetők. E tudományos vita a 21. században, a rendészettudomány Magyar Tudományos Akadémia általi elismerését, illetve a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapítását követően vált csak igazán élénkké. Mindezek ismeretében különösen érdekes, hogy az egyik sajátosan visszatérő vitapont nem más, mint a rendészettudomány meghatározása. Létezik-e önálló rendészettudomány, s ha igen, az hogyan illeszkedik a tudományok rendszerébe?

Ha megnézzük a Rendészettudományi Szaklexikon rendészettudományról szóló szócikkét, azt olvashatjuk Finszter Gézára hivatkozva,⁴ hogy a rendészettudomány az állam- és jogtudományoknak azon ágazata, amelynek kutatási tárgya a rendészet szervezete, működése és a rendészeti jog. Őszintén szólva, e megállapítás is muníciónként szolgálhat a fenti tudományos vita továbbviteléhez. Egyfelől feltétlenül szokatlan, hogy egy tudomány meghatározását egy szerző munkájára alapozva határoz meg egy olyan tudományos gyűjtemény, amelynek – Korinek fenti szavaival élve – szilárd fundamentumként kellene szolgálnia a rendészettudományt. Másfelől leginkább azon érdemes elgondolkodni, hogy a rendészettudomány valóban az állam- és jogtudomány ágazatát jelenti-e, vagy inkább egy önálló törvényszerűségekkel bíró, más alárendeltségébe nem sorolható tudományt?

E rövid tanulmány lényegében e kérdés vizsgálatát tűzi ki célul. Abból a hipotézisből indul ki, hogy a rendészettudomány meghatározásának számos példái alapján egy összetettebb fogalom alkotható, amely nem egy létező tudományterület keretei közé szorítja a rendészettudományt, hanem önálló diszciplínaként határozza meg azt. Emellett a rendészettudomány olyan tudománynak tekinthető, amelyhez számos tudomány kutatási módszerei és eredményei társulnak. Így határozhatók meg – jelen írásban inkább exemplifikatív, mint taxatív módon – a rendészettudomány határtudományai.

A rendészettudomány fogalmának egyes példái

A rendészet definiálásával szemben a rendészettudomány meghatározását illetően kezdetben jóval kevesebb próbálkozással találkozunk. Amíg a rendészet fogalmának körülhatárolásával már a 19. században számos irodalomban találkozhatunk Karvasy Ágostontól kezdve Rédey Miklóson keresztül Concha Győzőig bezárólag, addig a rendészettudomány megfogalmazásával kapcsolatos próbálkozásokat sokáig még annak ellenére is hiába keressük, hogy magát a rendészettudomány vagy policzia tudomány

⁴ Finszter Géza: *Rendészetelmélet*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. 47.

kifejezéseket egyes szerzők már idejekorán használták. Ekkor még a tudósok, ha a rendészettudományról értekeztek, lényegében csak látszólagosan tették, valójában a rendőrré, a rendőrségre vagy rendőri feladatokra gondolhattak. Karvasy Ágoston például, mikor a 19. század derekán a közrendészeti tudományt (*Polizeiwissenschaft*) megfogalmazta, inkább a rendészet akkori definícióját vetette papírra olyan elvek összességé-ként, amely „alkalmazása által az államban a fenyegetődő veszélyek és háborítások közvetlenül elháríthatnak, azoknak káros következtetése megsemmisülnek vagy enyhíthetnek, és az emberek finomabb szükségletei, melyeket a magasabb műveltség kíván, kielégíthetnek”.⁵

A rendészettudomány meghatározását illetően ugyanakkor figyelemre méltó vélekedés látott napvilágot a 20. század harmadik évtizedében. Nagy Valér ekkor azt állította, hogy a különálló rendőri tudománynak azért van jogosultsága, mert a rendőri szervezetben és tevékenységben minden más közigazgatási szervezettől és tevékenységtől elütő oly intézmények és működések foglaltatnak, amelyekről a többi közigazgatási szervezetektől és működésektől elkülönítve lehet csak jogászai és gyakorlati fejtegetésekbe bocsátkozni.⁶ Ne feledjük, hogy ebben az időszakban a rendészet közigazgatási jogi kötöttsége megkérdőjelezhetetlen volt. A rendészet irodalmának klasszikus művelői közül Concha Győző, Tomcsányi Móric és Magyary Zoltán, később ezek követőiként Szamel Lajos alapvetően azon a véleményen voltak, hogy a rendészet a közigazgatástudományon keresztül szervesen kapcsolódik az állam- és jogtudományhoz. Talán ennek 21. századi hatásaként is tekinthető a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztályának döntése, miszerint a rendőrtudományok és a rendészet tárgykörében megjelent és disszertációként benyújtott értekezéseket mint közgazdasági és jogtudományi osztály befogadja, a magáénak tekinti, és gondozza a tudományos fokozat elnyerésének eljárását.⁷

A rendészettudomány állam- és jogtudományoktól elkülönülésére utaló gondolatok ugyanakkor a 21. század második évtizedétől kezdve már számottevőek. Katona Géza a rendészettudomány interdiszciplinaritását abban látja, hogy egyes szakrendészetekhez más tudományok kapcsolódnak: közlekedésrendészethez járműtechnika, út- és közlekedéstervezés, bűnügyi technikához pedig orvostudomány, illetve a műszaki tudomány.⁸

Kerecsi Klára és Pap András László megközelítésében a rendészettudomány a társadalomtudományok közé tartozik. A Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Akkreditációs Bizottság által elismert önálló tudományág, amely ugyan kapcsolatban áll az állam- és jogtudományokkal, valamint a szintén önálló tudományági minőséggel rendelkező közigazgatás-tudománnyal, de olyan tudományágakhoz is kapcsolódik, mint a vezetés- és szervezéstudomány, a szociológia, a pszichológia, a kriminológia, a történettudomány, a közgazdaság-tudomány, a neveléstudomány, a statisztika vagy

⁵ Karvasy Ágost: *A közrendészeti tudomány és a kulturpolitika*. Pest, Athenaeum, 1870. 1.

⁶ Nagy Valér: Van-e külön rendőri tudomány? *Rendőr*, 1928. február 11. 11.

⁷ Szabó András: A rendészettudomány meghatározása és értelmezése. *Rendvédelmi Füzetek*, (2004), 2. 8–11. 8.

⁸ Katona Géza: A rendészettudomány terminológiája. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 13. (2012), 5–14. 13.

a műszaki tudományok, továbbá a hadtudomány.⁹ A rendészettudomány önállóságának legkézenfekvőbb bizonyítéka e szerzőpáros szerint, hogy az – megfelelő a tudományossággal szemben támasztott általános kritériumoknak – sajátos vizsgálati tárggyal, eszközökkel, módszerrel, belső struktúrával, differenciált hazai és nemzetközi intézményrendszerrel rendelkezik.¹⁰

A rendészettudomány fogalmát transzdiszciplináris megközelítésben igyekszik felépíteni Kis Norbert is. Szerinte az idetartozó kutatásokat legalább öt dimenzióba kell kiterjeszteni: a közpolitikai és szabályozási, a szervezeti és szervezési, a feladat- és eszközrendszer, az eljárásrend és az erőforrások dimenzióiba. A rendészettudomány mindemellett nem definiálhatja önmagát csak a közigazgatás-tudomány és a bünyügyi tudományokon kívül eső kérdésekre szorítva.¹¹ Végül a rendészettudomány aktuális helyzetére vonatkozóan nem feledhetjük Korinek László gondolatát sem, miszerint az a bünyügyi tudományok és a közigazgatás-tudomány közös határterületén helyezkedik el.¹² Ehhez Korinek később még hozzátette, hogy a rendészettudományra vár az a feladat, hogy a rendészet jogát, a rendészet szervezetét és annak működését interdiszciplináris megközelítéssel tárja fel, vegye birtokba a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit, amelyek eddig nem kaphattak tudományos kontrollt.¹³

A fenti, a rendészettudomány mibenlétével összefüggő elméletek okán is érdemes megvizsgálni, hogy a rendészettudomány hogyan kapcsolódik más tudományokhoz, szerves része-e azoknak, avagy kiegészíti-e azokat, vagy teljesen elkülön tőlük?

A rendészettudomány határterületei

A rendészettudomány önálló megítélésének záloga, ha világosan kimutathatók az egyes kapcsolódásai más tudományokhoz, de kellőképpen el is határolható azoktól. Más szavakkal élve, ha meghatározhatóak a kutatási módszereihez kapcsolódó, de azokat el nem nyelő, magukban nem foglaló tudományok csoportjai. Ezek a rendészettudomány határterületein észlelhető tudományok.

A rendészettudomány határterületein azok a tudományok fogalmazhatók meg, amelyek 1. egyrészt saját kutatási módszerei révén szervesen kapcsolódnak – sőt, meg is alapozzák – a rendészethez mint szakigazgatáshoz, a rendészeti szervekhez mint sajátos feladatot ellátó intézményekhez, de leginkább a rendészeti feladatokhoz és műveletekhez; 2. másrészt kiegészítik a rendészettudományt olyan tudományosan megalapozott eszközökkel és módszerekkel, amelyek a rendészet terén jól hasznosíthatók, sőt, továbbfejleszthetők, ezáltal közvetlenül hozzájárulva a rendészettudomány fejlődéséhez.

⁹ Kerezi Klára – Pap András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, 15. (2015), 4. 67–84. 67.

¹⁰ Uo. 67.

¹¹ Kis Norbert: „Metszéspontok” – rendészettudomány, bünyügyi tudományok, közigazgatás-tudomány és transzdiszciplinaritás. *Magyar Rendészet*, 15. (2015), 4. 85–92. 91.

¹² Korinek László: A bünyügyi tudományok helyzete. *Magyar Tudomány*, 168. (2007), 12. 1570–1576. 1570.

¹³ Korinek László: *Kriminológia I.* Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2010. 277.

A rendészettudományhoz szervesen kapcsolódó tudományok

A rendészet szorosan kötődik az államhoz,¹⁴ így a rendészettudomány fejlődéstörténete szinte elválaszthatatlan az államtudománytól és a közigazgatás-tudománytól. A rendészettudomány mibenléte hosszú ideig a feudális abszolutizmus rendőrállamának vizsgálata révén a közigazgatás-tudományban nyert értelmezést.¹⁵ A vonatkozó tudományos érdeklődés egy olyan állammodell (*Polizeistaat*) köré fókuszált, amelyben a közigazgatás működését nem szorították keretek közé, és amelyben a közjog jellege a törvényhozás és az igazgatás összeolvasztása révén az állam mindenhatóságában öltött testet. Ennélfogva a rendészet tudománya tulajdonképpen az államtudománnyal volt azonos.¹⁶

A közigazgatás-tudományon belül a rendészet jelentősége a közigazgatási rendészet és a közbiztonsági rendészet elválasztásával nőtt meg. Előbbi a közigazgatás-fejlesztés feltételeinek létesítésére irányzott tevékenységének a védelmét jelentette, míg utóbbi lényege abban állt, hogy megóvja a közrendet az emberi természetben rejlő féktelen erő kitörésétől vagy az egyéb, egyes ember biztonságát veszélyeztető cselekvéstől.¹⁷ A rendészeti funkciók a 20. század közigazgatás-tudományi munkáiban sem változtak, a rendészet továbbra is alapvetően a közrendhez és a közbiztonsághoz kapcsolódó kérdésekhez, valamint a rendőrség szervezetéhez kapcsolódott.¹⁸ Concha Győző szerint a rendőrség feladata abban állt, hogy az állami rendet, illetőleg az állami szervek működését ne háborítsák, azok működésével tényleg, esetleg külső erővel is lehetségessé tegyék egyesek vagy tömegek gonosz szándékú támadásának elhárítását.¹⁹ Ezt az álláspontot osztotta – igaz, kiegészítésekkel és módosításokkal – Tomcsányi Móric²⁰ is, Magyary Zoltán pedig a rendészet meghatározásának középpontjába a közigazgatási szervezetellenességet helyezte, amelynek elhárítása kapcsán feladatként jelölte meg a közrend fenntartását és helyreállítását, a közbiztonság fenntartását, az állam, az alkotmány, a törvény és a társadalmi rend veszélyeztetésére irányuló cselekedetek és törekvések megakadályozását (államrendészet), a közigazgatás műveinek és működésének védelmét és egyes hatósági engedélyek kiadását (közigazgatási rendészet), a büntettek kiderítésében és üldözésében való közreműködést (igazságügyi rendészet) és a közigazgatási hatóságok elé utalt kihágási ügyekben való bíraskodást (rendőri büntetőbíraskodás).²¹

¹⁴ Balla Zoltán: *Monográfia a rendészetről*. Budapest, Rejtjel, 2016. 10.

¹⁵ Szamel Lajos: *A magyar közigazgatás-tudomány*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1977. 14.

¹⁶ Lorenz von Stein (ford.: Kautz Gusztáv): *Államigazgatás és igazgatási jog alapvonalai*. Pest, Ráth Mór, 1871. 105.

¹⁷ Grünwald Béla: *A közigazgatás és a személyi élet*. Budapest, Ráth Mór, 1884. 176.

¹⁸ A rendészet magyarországi tudományának fejlődéséről lásd bővebben: Sallai János: *A magyar rendészet története*. Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2019.

¹⁹ Concha Győző: A rendőrség természete és állása szabad államban. In *Hatvan év tudományos mozgalmi között. Concha Győző összegyűjtött értekezései és bírálatai. (Értekezések a társadalmi tudományok köréből XII. k. 6. sz. 1901.)* Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1935. 120–165. 128.

²⁰ Tomcsányi Móric: *Rendészet – közigazgatás – bírói jogvédelem*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1929. 1.

²¹ Magyary Zoltán: *Magyar közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942. 564–566.

A rendészet tudományának klasszikus művelői a fentieknél fogva a rendészet közigazgatásban betöltött funkcióját tekintették elsődlegesnek, amelynek középpontjában az állam közbiztonság és közrend védelmére vonatkozó kötelezettségei állnak. E szimbiózis azóta is megalapozottnak látszik, kizárólag az állam felhatalmazásán alapul a rendészet újabb – végső soron magánosítás²² útján létrejött – szektorainak a kialakítása, illetve a rendészet védelmi jellegének erősítése. Ez utóbbi révén kapcsolódik a rendészettudomány egy másik tradicionális tudományhoz, a hadtudományhoz. E kapcsolat fókuszában a rendészet fegyveres jellege áll, mint a közbiztonság és a közrend megővésének nélkülözhetetlen eszköze.²³ A rendészettudomány és a hadtudomány találkozásának további tényezője lett a rendészet védelmi tudományhoz köthető „alteregója”, a rendvédelem. E kifejezés – azon túl, hogy a magyar jogszabályokban helytelenül a rendészet szinonimájaként honosodott meg – leginkább a védelmi erők rendészeti feladatainak ellátásában ragadható meg, példái megmutatkoznak a különleges jogrend egyes rendelkezéseiben²⁴ vagy a nemzetközi békefenntartás területén. A hadtudomány és a rendészettudomány további sajátos kapcsolatát adja, hogy a hadtudomány besorolása már jóval korábban megtörtént a Magyar Tudományos Akadémia fent már említett IX. Osztályánál, ezért a hadtudományi doktori iskolák váltak a rendészeti témájú tudományos dolgozatok befogadóhelyévé.

A rendészettudományt támogató tudományok

A rendészettudományt támogató tudományok sorába azok a tudományok illeszthetők, amelyek saját kutatási módszereiknél és eredményeiknél fogva jelentős mértékben hozzájárulnak a rendészeti feladatok ellátásához, fejlesztéséhez. Magyary Zoltán a rendészethez kapcsolta – az államtudomány és a közigazgatás-tudomány mellett – a bűnügyi tudományok közül a büntetőeljárásjog-tudományt és a kriminalisztikát is.²⁵ E két tudomány jelenünkben forenzikus tudományokként is megjelölhetők, hozzáadott értékük a rendészettudományhoz abban áll, hogy eredményeik a rendészeti szervek gyakorlatában hasznosulnak, kutatási tárgyuk a közrend és a közbiztonság érdekében végzett aktuális és tényleges jelenségekre koncentrálnak, elméleti művelésük csak részben tér el a praxistól. E tudományok terén meghatározó a jogszabályhoz kötöttség elve (törvényesség), a szakszerűség és az arányosság triásza, amelyek egymást erősítve írják elő, hogy az adott – nyomozási cselekménynek vagy rendészeti intézkedésnek – a hatá-

²² E tekintetben a magánbiztonság mint a közbiztonság legitim része értendő. Vö.: Christián László: Két új ág a rendészettudomány fáján. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2014. 85–91. 85.

²³ Patyi András: 40/A. § [A Magyar Honvédség és a Rendőrség feladatai]. In Jakab András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*. Budapest, Századvég, 2009. 1419–1452. 1443.

²⁴ Lásd: Farkas Ádám – Kádár Pál: A különleges jogrendi szabályozás fejlődése és katonai védelmi vonatkozása. In Farkas Ádám (szerk.): *Magyarország Katonai Védelmének Közjogi Alapjai*. Budapest, Zrínyi Kiadó, 2016. 301–302.

²⁵ Magyary i. m. (21. l.) 566.

lyos normák betartásával, a kitűzött cél eléréséhez szükséges beavatkozás megválasztásával és elégséges jogkorlátozással, az intézkedéssel nem érintett jogok tiszteletben tartására tekintettel kell megvalósulnia. Szintén fontos követelményként fogalmazható meg a hatósági cselekvések (intézkedések, egyéb nyomozati vagy rendészeti tevékenységek) dokumentálhatósága, valamint a hatósági fellépés érdekében biztosítandó szervezeti mobilitás is.²⁶

A rendészettudományt illetően a bűnügyi tudományok közül még kiemelésre érdemes a kriminológia és a kriminálpedagógia. Előbbi a közbiztonság védelmének rendészeti feltételeit már több mint félévszázadra visszatekintve vizsgálja.²⁷ Utóbbi pedig a kriminalitás veszélyének kitétt személyek, az antiszociális cselekményeket elkövető emberek, a bűnelkövetők, különösen a fogvatartottak személyiségformálása, korrekciós nevelése folytán támogatja a neveléstudomány mellett a rendészettudományt.²⁸

Az egyes bűnügyi tudományok mellett jelentős támogatásra számíthat a rendészettudomány más tudományok részéről is. A 20. században megkezdődött forradalmi, tudományos-technikai fejlődés az orvostudománytól, a mérnöki tudományokon keresztül az informatikáig bezárólag nemcsak a mindennapokban megjelenésének közvetettsége okán, hanem a rendészeti jogalkalmazásban is éreztetik hatásukat.²⁹ A biológia, az egészségtudományok, illetve az orvostudományok felől példaként nemcsak az igazságügyi orvostan hozható fel, hanem mindazok az elméletek és gyakorlati módszerek is, amelyek a rendészet számára közvetlen támogatást jelentenek. Ilyenek a rendkívüli halálesetek miatt indult rendőrségi közigazgatási eljárások, de idetartoznak az idegenrendészeti³⁰ vagy a büntetőeljárás lefolytatására irányadó szabályok alkalmazhatósága miatt a személyazonosság vagy életkor megállapítása,³¹ nem utolsósorban a migrációs vakcinációtól³² kezdve – e sorok jegyzésekor sajnálatosan aktuálisan – az egyes járványügyi helyzetek miatt alkalmazandó korlátozó vagy tiltó rendészeti intézkedések meghozatala mögött húzódo egészségügyi szakmai tényezőig bezárólag. Mindezek mellett dinamikusan fejlődő területnek tűnik a műveleti medicina is, amelynek jelentős kihatása van a katonai profil mellett a rendészeti (rendőri és katasztrófavédelmi) beavatkozások egészségügyi, orvosi támogatására is.³³

²⁶ Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. *Jura*, 25. (2019), 1. 84–93. 90.

²⁷ Korinek (2010) i. m. (13. lj.) 276.

²⁸ Ruzsonyi Péter: A pönológia és a kriminálpedagógia rendészettudományi beágyazottsága. *Magyar Rendészet*, 15. (2015), 4. 93–110. 100.

²⁹ Angyal Miklós (szerk.): *Kognitív kriminalisztika*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 123.

³⁰ Ezzel kapcsolatban lásd például a biometrikus személyazonosítás módszereit. Vö.: Balla József: *A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonság-növelő hatása a határ- és közbiztonság alakulására*. Budapest, Dialóg Campus, 2019. 103–138.

³¹ Angyal Miklós – Mészáros Bence: Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 2016. 107–119.

³² A migráció nem csupán idegenrendészeti kérdéseket, hanem a rendészeti szervek állományát érinti, foglalkozás-egészségügyi kérdéseket is felvet. Vö.: Katz Zoltán – Marek Erika – Szilárd István: Migráns vakcináció és foglalkozás-egészségügyi kockázatok. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 13. (2012), 349–353. 349.

³³ Vö.: Interjú Molnár F. Tamással. *Per Aspera ad Astra*, 5. (2018), 2. 186–198. 192.

A műszaki tudományok rendészeti alkalmazhatósága sem új keletű. A műszaki tudományok – azon belül is a közlekedéstudomány – különösen számottevők a közlekedésrendészet, azon belül a közlekedéskontroll területén³⁴ a forgalomban részt vevő járművek detektálására szolgáló (sebességmérő, tengelysúlymérő, légalkoholmérő, fényáteresztő képességet mérő stb.) eszközök révén. A műszaki tudományok a műszaki menedzsmenten vagy az egyes műveleti tevékenységeken és irányításon keresztül fokozott jelentőséggel bírnak a katasztrófavédelem területén is.³⁵ Mindezek ellenére a katasztrófarendészet körülhatárolása tudományos igényességgel még nem történt meg. Ugyanez mondható el a rendészeti informatikáról is, amely dacára annak, hogy a rendészeti igazgatás (és katasztrófavédelmi igazgatás) terén sajátos informatikai rendszerek működnek, többnyire csak említése szintjén léteznek.³⁶

Ez utóbbi ágazatokat illetően is látható, hogy a vonatkozó tudományos gondolkodás az anyatudomány felől a rendészettudomány irányába hat, új tudományos eredmények inkább a rendészettudományon belüli párbeszéddel keletkezhetnek.

Összegzés helyett szubjektív érv az önálló rendészettudomány mellett

Abban a kérdésben, hogy a rendészettudomány az állam- és jogtudományok egyik ágazata, vagy önálló territóriummal és kutatási módszerekkel, eredményekkel rendelkező tudomány, a válasz a határtudományok fenti modelljének és egyes példáinak bemutatásával – akár a *Rendészettudományi Szaklexikon* definíciójával szemben is – eldönthető. Amennyiben a rendészetet érintő tudományos értékkel bíró kutatásokat és eredményeket csak egy-egy tudomány – jogtudományok, kriminológia, kriminalisztika, szociológia vagy műszaki tudományok, illetve az orvostudomány – részeként fognánk fel, fenn állna a veszélye annak, hogy művelői számára a tudományos párbeszéd lehetősége elvész – Korinek László szavaival – mindenki csak a saját tudományának a kompetenciájába zárva vizsgálná kutatási tárgyát.³⁷ Ilyen értelemben is egy folyamatos fejlődésben lévő tudományt jelent a rendészettudomány, amelynek keretében az egyes tudományok a legfontosabb állami és igazgatási funkció, a közbiztonság és a közrend védelme érdekében ötvöződnek, és fejlesztik tovább mindazokat az ismereteket és gyakorlatokat, amelyek révén a társadalomra káros tényezők gátolhatók vagy enyhíthetők.

³⁴ Major Róbert: Közlekedésrendészet. In Korinek László (szerk.): *Értekezések a rendészetéről*. Budapest, Nemzeti Köszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. 231.

³⁵ Kátai-Urbán Lajos – Vass Gyula: Katasztrófavédelmi PhD doktori képzés és kutatás. *Védelem Tudomány*, 4. (2019), 3. 165–184. 177–179.

³⁶ Pl.: Virányi Gergely: Aktualizált gondolatok a rendészettudományhoz. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A rendészettudomány határhárai. Tanulmányok a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények első évtizedéből*. Pécs, MHTT Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2012. 32.

³⁷ Korinek (2010) i. m. (13. lj.) 277.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Angyal Miklós – Mészáros Bence: Egyek vagyunk, de nem ugyanazok – személyazonosítás és európai bevándorlás. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 2016. 107–119.
- Angyal Miklós (szerk.): *Kognitív kriminalisztika*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Balla József: *A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonság-növelő hatása a határ- és közbiztonság alakulására*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Balla Zoltán: *Monográfia a rendészetről*. Budapest, Rejtjel, 2016.
- Boda József (főszerk.): *Rendészettudományi Szaklexikon*. Budapest, Dialóg Campus, 2019.
- Christián László: Két új ág a rendészettudomány fáján. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évzides jubileuma alkalmából*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2014. 85–91.
- Concha Győző: A rendőrség természete és állása szabad államban. In *Hatvan év tudományos mozgalmi között. Concha Győző összegyűjtött értekezései és bírálatai. (Értekezések a társadalmi tudományok köréből XII. k. 6. sz. 1901.)* Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1935. 120–165.
- Farkas Ádám – Kádár Pál: A különleges jogrendi szabályozás fejlődése és katonai védelmi vonatkozása. In Farkas Ádám (szerk.): *Magyarország Katonai Védelmének Közjogi Alapjai*. Budapest. Zrínyi Kiadó. 2016. 275–313
- Finszter Géza: *Rendészetelmélet*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014.
- Grünwald Béla: *A közigazgatás és a személyi élet*. Budapest, Ráth Mór, 1884.
- Hautzinger Zoltán: Gondolatok a kriminalisztika elméleti rendszeréről. *Jura*, 25. (2019), 1. 84–93.
- Interjú Molnár F. Tamással. *Per Aspera ad Astra*, 5. (2018), 2. 186–198. DOI: <https://doi.org/10.15170/PAAA.2018.05.02.09>
- Karvasy Ágost: *A közrendészeti tudomány és a kulturpolitika*. Pest, Athenaeum, 1870.
- Kátai-Urbán Lajos – Vass Gyula: Katasztrófavédelmi PhD doktori képzés és kutatás. *Védelem Tudomány*, (2019), 3. 165–184.
- Katona Géza: A rendészettudomány terminológiája. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 13. (2012), 5–14.
- Katz Zoltán – Marek Erika – Szilárd István: Migráns vakcináció és foglalkozás-egészségügyi kockázatok. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 13. (2012), 349–353.
- Kerezi Klára – Pap András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, (2015), 4. 67–84.
- Kis Norbert: „Metszéspontok” – rendészettudomány, bűnügyi tudományok, közigazgatás-tudomány és transzdiszciplinaritás. *Magyar Rendészet*, 15. (2015), 4. 85–92.
- Korinek László: A bűnügyi tudományok helyzete. *Magyar Tudomány*, 168. (2007), 12. 1570–1576.
- Korinek László: *Kriminológia I*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2010.
- Magyar Zoltán: *Magyar közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942.
- Major Róbert: Közlekedésrendészet. In Korinek László (szerk.): *Értekezések a rendészetről*. Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, 2014. 227–252.
- Nagy Valér: Van-e külön rendőri tudomány? *Rendőr*, 1928. február 11.
- Patyi András: 40/A. § [A Magyar Honvédség és a Rendőrség feladatai]. In Jakab András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*. Budapest, Századvég, 2009. 1419–1452.
- Ruzsonyi Péter: A pönológia és a kriminálpedagógia rendészettudományi beágyazottsága. *Magyar Rendészet*, 15. (2015), 4. 93–110.
- Sallai János: *A magyar rendészet története*. Budapest, Rendőrség Tudományos Tanácsa, 2019.
- Stein, Lorenz von (ford.: Kautz Gusztáv): *Államigazgatás és igazgatási jog alapvonalai*. Pest, Ráth Mór, 1871.
- Szabó András: A rendészettudomány meghatározása és értelmezése. *Rendvédelmi Füzetek*, (2004), 2. 8–11.

Szamel Lajos: *A magyar közigazgatás-tudomány*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1977.

Tomcsányi Móric: *Rendészet – közigazgatás – bírói jogvédelem*. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, 1929.

Virányi Gergely: Aktualizált gondolatok a rendészettudományhoz. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A rendészettudomány határkövei. Tanulmányok a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények első évtizedéből*. Pécs, MHTT Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2012. 11–38.

ABSTRACT

The Interdisciplinarity of Police Science

Zoltán HAUTZINGER

The present paper stems from the hypothesis that at present there can be a complex concept applied to police science which would not confine police science within the boundaries of the already existing jurisprudence and political sciences, but would rather define it as an independent academic discipline. Additionally, police science can presently be considered an applied science that involves research methods as well as results and findings of several fields of science. In this present paper, these can be considered the interdisciplinary sciences of police science.

Keywords: law enforcement, police science, jurisprudence, political science